

Skötsel & Underhåll

Generellt om virke	2
Furu	3
Ek & Mahogny	4
Gjutgods - Återvunnen aluminium	5
Carrara marmor	6

Byarums Bruk

Generellt om virke

Trä är en naturprodukt som förändras hela tiden. Färgskillnader, oregelbundenheter och småsprickor är vad massivt trä kännetecknas av. Träet i möblerna reagerar på förändringar i luftfuktighet och tar både åt sig och ger ifrån sig fukt i takt med att årstiderna växlar. Underhåll är en förutsättning för att träets funktion och utseende ska bibehållas. Beroende på hur utsatta ytorna är för sol, vatten och mekanisk nötning varierar behovet av hur ofta, och hur mycket underhåll som behövs. Förutom normalt underhåll, i form av att med jämna mellanrum torka av möbelen med ett mildt rengöringsmedel, t ex såpa, ska man ha som regel att ett par gånger om året se över ytorna mer uppmärksam. Var extra uppmärksam på horisontella ytor. Om man är osäker på hur mycket jobb man vill lägga ner på underhåll av virket kan man pröva på en mindre synlig del av virket, t ex en baksida eller undersida. Vid mindre frekvent underhåll av oljat eller laserat virke erhålls en gråare ton fortare, vilket uppskattas av vissa. Nackdelen är att det tar längre tid för virket att torka efter regn. Det finns för- och nackdelar med alla material. I det långa loppet vinner naturmaterial, som är behagligt att ta i, sitta på och se på, samt med ett normalt underhåll åldras vackert och ger lång livslängd.

På Byarums Bruk lägger vi ner stor omsorg vid val av virke till våra utemöbler. Vi samarbetar med ett lokalt snickeri som är medvetna om våra högt ställda krav på det virke som vi använder i våra möbler. Det virke som vårt snickeri köper in är FSC-märkt, vilket garanterar att det kommer från ansvarsfullt skogsbruk.

Byarums Bruk

Furu

Furuvirke är, så långt man kan blicka tillbaka, det helt dominerande träslaget för parksoffor och trädgårdsmöbler i vårt land. Vi använder senvuxen, frisk furu från norra Sverige med rätt fukthalt. Detta för att det ska tåla vårt skandinaviska klimat med de kraftiga årstidsväxlingar vi har. Genom frekvent underhåll har furu lång livslängd och god formstabilitet. Dock så kan man på äldre parksoffor se sprickor och ibland spår av kåda. Även kvistar blir märkbara när virket placeras utomhus. Friskt och röt-tåligt virke innehåller hartser, i dagligt tal kallat kåda. Vid temperaturer över +38 grader "kokar" kådan och vill tränga ut. Det är endast en mindre del av kådan som på detta sätt lämnar virket. Huvuddelen finns kvar och skyddar virket från röta. Risken för utfällning av kåda uppstår främst de första gångerna virket utsätts för hög värme. Tänk på att inte placera en ny möbel i direkt solljus den första tiden då temperatur-variationerna kan vara mycket stora. Efter en tid "stabiliseras" kådan och slutar tränga ut. Skulle kåda ändå tränga ut, skrapa då lätt med en kniv för att ta bort huvuddelen av kådan. Tvätta därefter med lacknafta så att resterande kåda löses upp. I vissa fall behöver man slipa lätt och bättringsmåla alt lasera trärena fläckar.

Underhåll av laserad, oljad och impregnerad furu

- undvik ytbehandling i direkt solljus eller om temperaturen är under +10 grader
- se till att träet är rengjort och torrt (använd inte högtryckstvätt för rengöring!)
- slipa lätt med fint sandpapper, t ex korn 180
- borsta av slipdamm
- stryk på oljan med pensel och låt torka 20-30 minuter
- torka av överflödiga olja och förvara använda trasor på lämpligt sätt med tanke på risken för självantändning
- låt torka

För att hålla sig snyggt genom åren samt för att underlätta snabb upptorkning efter regn bör trävirket behandlas med en träskyddsolja en eller ett par gånger om året, gärna på våren då luftfuktigheten är låg. I en väl sorterad fackhandel finner man träskyddsolja av god kvalitet. Vi rekommenderar en olja med en hög torrhalt och som innehåller fungicider eller likvärdigt. En olja av denna sort ger ett bra skydd även mot svartmögel. Svartmögel förstör inte träet men kan indirekt bana väg för andra träförstörande svampar. Laserat trä kan i stället för träskyddsolja behandlas med lasyr innehållande olja som bindemedel, även detta finns i en väl sorterad fackhandel. Där kan man även få hjälp med att ta fram en färgsatt lasyr, om man så önskar.

Underhåll av lackerad furu

Täckmålat trä ommålas lämpligen med alkydlackfärg eller linoljefärg. Följ de anvisningar tillverkaren ger på färgburken.

Våra standardfärger på lackerad furu

Vit	NCS S 0502-Y	Grå	NCS S 8500-N
Svart	NCS S 9000-N	Grön	NCS S 7020-B90G

Byarums Bruk

Ek & Mahogny

Ek och mahogny är båda väderbeständiga, hårda och röttåliga träslag, som av tradition gärna används till utsatta delar på t ex hus, båtar och utemöbler. Till ekens naturliga egenskaper får räknas att det har en tendens till sprickbildning. Ek, och ibland mahogny, kan även i ett inledningsskede, när det utsätts för väder och vind, ge en utfällning av ett färgämne som finns naturligt i virket. Utfällningen kan droppa ned på underlaget och ge en viss missfärgning. Om möbeln ska stå på känsligt underlag, t ex vissa typer av sten- eller betongplattor, kan det vara lämpligt att till en början täcka marken under produkten med t ex plast. För att hålla sig snyggt genom åren samt för att underlätta snabb upptorkning efter regn, bör virket behandlas med en träskyddsolja av god kvalité minst en gång per år, gärna på våren då luftfuktigheten är låg. I en väl sorterad fackhandel finner man träskyddsolja av god kvalité. Vi rekommenderar en olja med en hög torrhalt och som innehåller fungicider eller likvärdigt. Olja av denna sort ger ett bra skydd även mot svartmøgel. Svartmøgel förstör inte träet men kan indirekt bana väg för andra träförstörande svampar.

Underhåll av oljad ek & mahogny

- se till att träet är rengjort och torrt (använd inte högtryckstvätt för rengöring!)
- undvik ytbehandling i direkt solljus eller om temperaturen är under +10 grader
- slipa lätt med fint sandpapper, t ex korn 180
- borsta av slipdamm
- stryk på oljan med pensel och låt torka 20-30 minuter
- torka av överflödig olja och förvara använda trasor på lämpligt sätt med tanke på risken för självantändning
- låt torka

Med denna behandling kommer virket med åren anta en mörkare färgton. Vid mindre frekvent underhåll går denna process mot en gråare ton fortare, vilket uppskattas av vissa. Nackdelen är att det tar längre tid för virket att torka efter regn.

Underhåll av svartlaserad ek & mahogny

Svartlaserat virke underhålls på samma sätt som oljat virke. Med tiden mattas dock den svarta lasyren. Vill du förstärka svärtan i träet kan du byta ut träoljan mot svart lasyr.

Byarums Bruk

Gjutgods - återvunnen aluminium

På Byarums Bruk håller vi fast vid en traditionell och hantverksmässig framställning av gjutgods. All formning görs i råsand som återanvänds om och om igen. Våra produkter gjuts i en form av sand, lera, sot och vatten, helt fri från kemiska bindemedel. Varje detalj är handformad och därmed unik. I vissa former innesluts den smälta metallen på ett sådant sätt att små ”sand-explosioner” uppstår och ger upphov till svarta fläckar. Dessa fläckar är ett bevis på att gjutgodset är framställt enligt ursprungliga metoder - se dem som ett adelsmärke.

Underhåll av natur-utförande (rå aluminium)

Aluminium som är obehandlad, rå/natur, kräver ytterst lite underhåll.

Skulle det uppstå någon missfärgning av mer svårtvättad karaktär så finns det några saker som man kan prova - prova först på undersidan eller på en mindre synlig del av godset för att se resultatet.

- tvätta med T-sprit
- använd en Scotch-svamp att gnugga med
- putsa med stålull eller en stålborste

Underhåll av lackerat utförande

När man ska bättringsmåla på lackerat gjutgods är det viktigt med en fettfri yta.

- använd en stålborste för att få bort lösa färgflagor.
- tvätta med lacknafta eller likvärdigt för att få en fettfri yta.
- lägg en grund eller primer för aluminium enbart på fläcken/fläckarna. Som grundfärg kan alkydlackfärg, utspädd ca 10 %, användas.
- färdigmåla med alkydlackfärg.

Våra standardfärger på lackerat gjutgods

Vit RAL 9016
Svart RAL 9005
Grön RAL 6005

Byarums Bruk

Carrara marmor

Marmor är ett naturmaterial och som bordsskiva är det många gånger idealiskt, då underhållet är minimalt och oftast räcker det med att torka av bordet. Då marmorns struktur är öppen kan det dock bli fläckar av vätska som spills på skivan. Detta är mest framträdande då skivan är ny. För att skivan ska bli mer tålig mot fläckar går det att impregnera skivan med t ex paraffinolja när stenen är ny och därefter någon gång om året. I fackhandel finns det ett flertal olika produkter avsedd för marmor med olika grad av skydd. Vintertid (vid temperatur under 0 grader) bör marmor förvaras frostfritt. På all sten förekommer olika former av "naturfel", dvs naturliga avvikelser som inte ligger till grund för reklamationer. Vanliga avvikelser på Carrara-marmor är:

- revormar: ytliga sprickor på stenens yta
- taratolli: små luftblåsor från tiden då stenen bildades. Det visar sig som små hål och små vita prickar, och är mycket vanligt på olika typer av marmor från Carrara-området.

Byarums Bruk